

Styrk gasstrategien

Oljenasjonen Norge trenger en gasstrategi, i alle fall hvis vi skal opprettholde de posisjoner vi har oppnådd i det europeiske gassmarkedet siden den første norske gassen ble ilandført i Emden i Tyskland i 1977.

| Bjørn Vidar Lerøen er forfatter og kommentator innen olje og gass

Det finnes motforestillinger. Noen mener at gass kommer til å møte sterkere konkurranse og tape andeler i et energimarked som er i stor endring. Gass fra nye kilder, ikke minst fra skiferlag i USA, og økende mengder fornybar energi, spiser markedsandeler. I flere markeder er og blir kull fortsatt en konkurrent. Dette kan gjøre investeringer i nye gassprosjekter mer usikre og vanskeligere å finansiere.

Industrien argumenterer med høy profil for at gass gir store klimavinster fremfor kull. Det mest brukte eksempelet er at Europas utslipp av CO₂ øker med 300 tonn årlig dersom den mengde gass som leveres fra Norge blir erstattet av kull. Da blir det et paradoks at oljeselskapene finner det mer attraktivt å lete etter olje, men argumentene er klare. Oljen er lettere å ha med å gjøre, først og fremst av hensyn til transport. Gass har tradisjonelt blitt vurdert til å gi mindre lønnsomhet.

Under oljekonferansen *ONS 2018* i Stavanger varslet Equinor om en styrket innsats på norsk sokkel. Strategien innebærer at det skal bores 20-30 letebrønner årlig, og det skal letes aktivt etter gass. Letestategien har en høyere risikoprofil, noe som betyr at sokkelens største selskap vil se på reser-

voarer med mindre funnsannsynlighet. Konserndirektør Arne Sigve Nylund, som har ansvaret for norsk sokkel, sier at Norges undergrunn fortsatt inneholder store mengder gass.

Med de gassreserver som til nå er blitt kartlagt, kan norsk sokkel ikke kunne tilby langsiktige forsyninger av dagens store volumer i veldig mange år. Et stykke ut på 2020-tallet kommer forsyningskapasiteten til å reduseres fordi de gamle kildefeltene, som har bidratt til en stadig økende norsk gassproduksjon, er i senfasen.

Dette fører til en betydelig nedgang i gasstrømmen til terminalen på Kårstø i Rogaland tidlig på 2020-tallet. Hvis vi ikke prioriterer leting etter ny gass, kan vi sette på spissen følgende spørsmål: Hvem tar ansvaret for tomme, og i neste omgang, rustne rør?

Equinors fornyelse av strategien for norsk sokkel kan bety mer gass inn i rørene.

Virksomheten på den norske kontinentsokkelen startet som et olje-eventyr. Det var olje vi ønsket å finne. Vi snakket om oljeselskaper, oljearbeidere, oljepolitikk og oljeøkonomi. Vi etablerte Oljedirektoratet, Den norske stats oljeselskap og ikke minst Olje- og energidepartementet. Det var ikke noe galt med det, for vi fant mye olje. Vi fant også mye gass, men ved å sette ordet olje inn i de begreper vi

tok i bruk for å beskrive den nye og store industrien som vokste frem på kontinentsokkelen, skapte vi mentale bilder som påvirket våre holdninger og prioriteringer. Selv om temaet var gass, ble og blir statsråden presentert som oljeminister på møter og konferanser.

Gassen kom til å utvikle seg i oljens skyggeside, til tross for at Oljedirektoratet allerede i sine første ressursanalyser pekte på at ressursene i havbunnen sannsynligvis fordelte seg med 60 prosent gass og 40 prosent olje.

Da vi i oljenasjonens tidlige år så 30 år frem, sa vi at gassen kom til å ta en minst like dominerende rolle som oljen. Det gamle statsoljeselskapets første sjef, Arve Johnsen, brukte i det forrige århundre mange anledninger til å utrope det 21. århundre til gassens århundre. Han ville gi prisingen av gass oljeparitet. En likeverdig mengde energi fra olje og gass skulle oppnå samme pris i markedet, noe som ble oppnådd da gassen i Statfjord og Heimdal ble solgt, men ikke senere.

Gass ble i noen sammenhenger sett på som et avfallsprodukt som fulgte med oljen. Gass har blitt brent og brennes fortsatt i store mengder i flere oljeland. Norge gjorde tidlig et viktig verdivalg: Nei til brening av gass! Det sto i et av *De ti oljebud*, som ble til ved inngangen til 1970-årene,

Forsyner britene. Gass fra Norge dekker i dag cirka en fjerdedel av Storbritannias forbruk, og har redusert utslipp av klimagasser mer enn Norges samlede utslipp. (Foto: Rune Solheim)

og som ble retningsgivende for utformingen av norsk petroleumspolitik.

Oljedirektoratet har spilt og spiller en sentral rolle som pådriver for optimal utvinning. Troll er et godt eksempel. Gassproduksjonen ble holdt tilbake for å sikre maksimalt uttak av olje. Motsatt var det imidlertid med Frigg og Snøhvit. På disse to feltene ble det satset på gassen og oljen ble tapt. Vi må ikke glemme at de gigantiske gassreservene i Troll ble vurdert som marginale da de ble påvist. I tillegg ble det påvist store oljereserver i tynne soner under gassen i Troll. Også de ble vurdert som marginale.

Det som i første rekke preger produksjonsutviklingen på norsk sokkel, er at mye ble mer. Vi har fått mye mer ut av reservoarene enn det vi i utgangspunktet trodde ville være mulig. Det har i neste omgang gitt vesentlig større salgsvolumer og inntekter både for selskapene og for staten.

For gass har vi oppnådd en avsetning som overgår de mest optimistiske prognoser. År for år har det blitt satt nye rekorder. Nå er produksjonen oppe i over 120 milliarder kubikkmeter per år.

Mesteparten skipes i rør, noe skipes som LNG (flytende naturgass) fra Melkøya i Hammerfest. Energimengdene her er enorme. Når

en LNG-tanker laster på Melkøya og når 75 prosent av lastekapasiteten, tilsvarende energimengden ett års produksjon av vannkraft ved Alta kraftverk.

Salget av gassen fra Snøhvit måtte tilpasses store endringene i gassmarkedet. Feltet ble bygget ut for hovedsakelig å betjene det amerikanske gassmarkedet. De norske gasselskaperne hadde inngått en avtale om å levere 10,4 milliarder kubikkmeter årlig til LNG-terminalen på Cove Point i Maryland på USA's østkyst. Så kom skifergassrevolusjonen. Cove Point ble konvertert til eksportterminal, og avtalen om å ta imot norsk gass falt bort. LNG fra Snøhvit måtte finne nye markeder. Det har lyktes, både i Europa og i Asia, men konkurransen i LNG-markedet er blitt sterkt skjerpet de siste årene.

Gassfelt forbindes normalt med større risiko enn oljefelt. Sleipnerfeltene er et slikt eksempel. I 1985 hadde de norske gasselskaperne blitt enige med de britiske gasskjøperne om en avtale for gassen i Sleipner øst. Den britiske regjeringen mente at de hadde nok gass på egen kontinentsokkel og underkjente avtalen. Avgjørelsen var et sjokk for Norge. Britene hadde kjøpt gassen i Frigg og fått den levert i rør til St Fergus i Skottland, og Norge tok det nærmest for gitt at de ville ha mer. Året etter

Sleipner-avtalens havari innkasserte gassnasjonen Norge likevel sin største seier som energieksporør. Gassen i Troll ble solgt til de kontinentale kjøperne. Volumene i Sleipner ble til overmål en del av Troll-avtalene.

Britenes interesse for norsk gass hadde ikke gått tapt for alltid. Salget av gassen i Ormen Lange-feltet i Norskehavet tidlig på 2000-tallet ble et nytt og viktig gjennombrudd i det britiske markedet.

Philip Lambert, som leder det internasjonalt anerkjente Lambert Energy Advisory, har stor tro på norsk gass, og han gir følgende eksempel:

Gass fra Norge dekker i dag omkring en fjerdedel av Storbritannias forbruk, og har redusert utslipp av klimagasser mer enn Norges samlede utslipp. Utslippene av CO₂ i Storbritannia har ikke vært lavere siden 1894, takket være kombinasjonen av mindre kull, mer gass og mer fornybar energi. Fortsatt brukes kull, men i vesentlig mindre mengder enn før. Landets siste kullgruve ble nedlagt like før jul i 2015. Norsk gass defineres som en del av Storbritannias energiframtid.

Norge har gassrørledninger nok. I årene fremover blir det mer krevende å skaffe innhold i rørene.

“ Det som i første rekke preger produksjonsutviklingen på norsk sokkel, er at mye ble mer. ”